

Újszülöttek krónikus tüdőbetegségének patomechanizmusa, diagnosztikája és kezelése

Dr Szabó Miklós
Semmelweis Egyetem
I. sz. Gyermekgyógyászati Klinika
Gyermektüdőgyógyász továbbképzés -2002

A bronchopulmonális dysplasia (BPD) klinikai defíniói

- **Nortway 1967** Respirátor dependencia + jellegzetes 4 stádiumos radiológiai kép (N.E.J.Med 276,357-368,1967)
- **Bancalari 1979** Újszülöttkorban asszisztált lélegeztetés (≥ 3 nap) + légzési elégtelenség + oxygen dependencia 28 napos koron túl (J.Pediatr. 95,818-823,1979)
- **HIFI Study Group 1989** Oxygen dependencia a 28. életnap után + a tüdő abnormális radiológiai képe (New. Engl. J.Med.1989 320:88-93)
- **Shennan 1988** Asszisztált respiráció az első életnapokban + oxygen dependencia a 36. postconceptionalis héten + radiológiai eltérések (Pediatrics 82, 527-532,1988)

A BPD új terminus technicusa

A definíciók változásával az állapotot mára a

„chronic lung disease” (CLD)

névvel jelölik, a „broncholpulmonális dysplasia” fogalmat a korábbi IV. stádiumú BPD (radiológiailag: „lépesméz tüdő”) megnevezésére használják.

A CLD etiológiája

- **a tüdő immaturitása**
- **barotrauma (volutrauma)**
- **inflammáció**
- **oxigén toxicitás**
- **tüdőoedma/nyitott ductus arteriosus**
- **fertőzések**
- **genetikai hajlam**

A BPD / CLD gyakorisága

USA-beli adatok:

- 1250-1500 g szül. súlyú túlélők : 13 %
- 700 - 800 g szül. súlyú túlélők : 75%

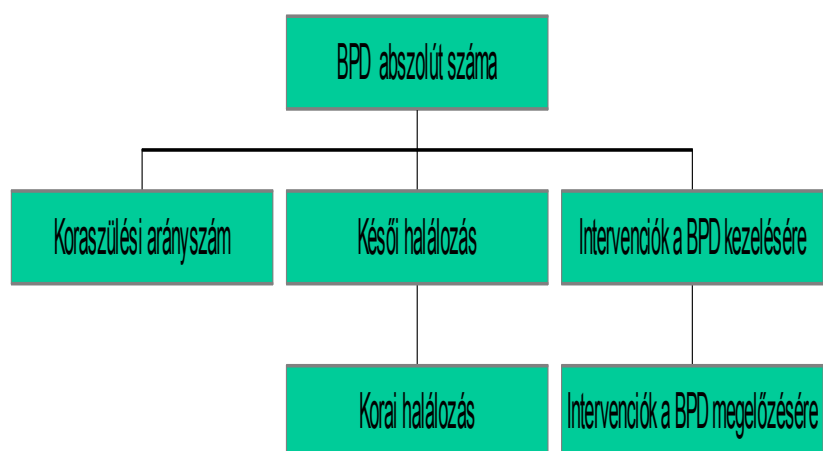
Merritt TA Ed Contemporary Issues in Fetal and Neonatal Medicine Vol4. 1988.

Magyarországon:

Az összes túlélő 1500 g alatti koraszülött körében: 25-28 %

1998 / 1999 országos éves PIC munkaértekezlet adatai alapján

A BPD előfordulását befolyásoló epidemiológiai / klinikai faktorok

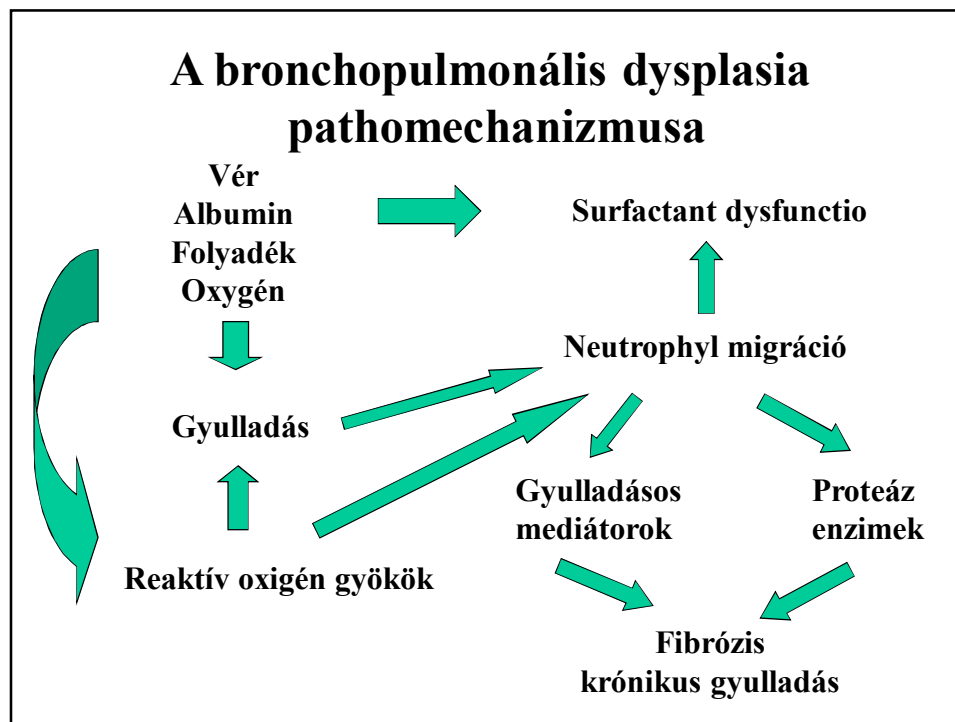

A CLD előfordulásának változása

- Magyarországon nincsenek értékelhető felmérések az elmúlt évek CLD előfordulási gyakoriságáról.
- Mivel a koraszülési ráta csökkenése sokkal kisebb léptékű mint az igen éretlen koraszülöttek életkilátásainak javulása,
mind a **CLD előfordulási arányszáma** mind **abszolút száma** valószínűleg **növekszik**.

A BPD/CLD pathológiája

1. **Exudatív, diffúz alveolaris károsodás fázisa**
  - atelectasiás/emphysemás területek
  - bronchiális mucosa hyperplasia/ metaplasia
  - excessiv mucus secretio és alveolaris macrophag exudatio
2. **Regeneratív, fibroproliferatív szakasz**
  - peribronchiális simaizom hypertrophia
  - basal membran focális megvastagodása és fibrosisa
  - pulmonális hypertonia típ. vasculáris hystológiai jelei
3. **Reparatív szak**

Barotrauma / Volutrauma szerepe a CLD pathogenesisében

- Magas tidal volume pozitív vagy negatív nyomással létrehozva ugyanazt a kórszövettani elváltozást (oedema) okozza (Dreyfuss Am.Rev.Res.Dis. 137,1159,1988)
- Magas PIP alacsony tidal volume mellett nem károsít.
- 45 H₂Ocm-es PIP nem okoz tüdőoedemát, ha a mellkasra kívülről nyomás nehezedik.
- 30 H₂Ocm-es PIP ellennyomás nélkül tüdőoedemát okoz (Hernandes: J.Appl.Physiol. 66,2364,1989).
- Újszülött bárányok tüdőszövetének nyirokáramlása (az oedemaképződés mértékének jele) egyenesen arányos a tidal volume emelkedésével. Ez megakadályozható a mellkas kitéréseket akadályozó kötéssel (Carlton J.Appl.Physiol.69,577,1990)

A lélegeztetés módjának hatása a CLD gyakoriságára (A)

Kíméletes lélegeztetés : „permisszív” hypercapnia

(Mariani: Pediatr.Res. 41,163A,1997)

45 - 55 Hgmm pCO₂ versus 35 - 45 Hgmm pCO₂

Eredmény:

- csökkenő BPD incidencia
- rövidebb idejű O₂ dependencia
- rövidebb respirációs idő

A lélegeztetés módjának hatása a CLD gyakoriságára (B)

Szinkronizált lélegeztetés

(Bernstein: J.Pediatr. 126,769,1995)

1500 g alatt szül. súlyú koraszülöttek (96 eset)
a BPD incidencia SIMV esetén alacsonyabb
(SIMV: 47%, IMV: 72%, p<0,05)

A lélegeztetés módjának hatása a CLD gyakoriságára (C)

HFOV

alacsony tüdővolumen mellett nem
csökkenti a BPD incidenciát
(HiFi Study: J.Pediatr. 116,993,1990)

HFOV optimális tüdővolumen mellett
szignifikánsan csökkenti a BPD
gyakoriságot (foly. levő klinikai vizsg.)

A hypocarbia és a CLD összefüggése

751 - 1000 g között a BPD kialakulás legjobb előjele
az élet első 96 órájában mért 40 Hgmm alatti pCO₂
tenzió (Kraybitt J.Pediatr. 115,115,1989)

pCO₂	az élet első 6 órájában	BPD incidencia
< 29	Hgmm	5,6 x
29 – 40	Hgmm	3,0 x
> 40	Hgmm	1 x

(Garland: Arch.Pediatr.Adolesc.Med. 149,617,1995)

Surfactant kezelés hatása a CLD gyakoriságára

- Szintetikus és természetes surfactant kezelés nem csökkenti a BPD incidenciát (Meritt: N.E.J.Med. 315,785,1986 és J.Pediat. 118,581,1991)
- Korai és késői ("rescue") kezelés nem befolyásolja a BPD incidenciát
- Igen korai (< 2 h) és későbbi (> 2 h) alkalmazás esetén a BPD gyakoriság csökken (7,9 vs 11,8%). "OSIRIS" study (n=6774). Lancet, 340, 1363, 1992

A surfactant kezelés és CLD gyakoriság konklúziók

1. A surfactant kiterjedt használata nyomán bekövetkezett javuló túlélés mellett a BPD incidenciája változatlan
2. Igen korán alkalmazott surfactant esetén az incidencia kissé csökken

A bronchopulmonális dysplasia prophylaxisának lehetséges módjai

1. Antenatalis steroid	-	igen
2. Antenatalis TRH	-	nem
3. Surfactant	-	csak preventív
4. Permissiv Hypercapnia	-	igen
5. Superoxid Dismutase	-	?
6. Korai postnatalis steroid	-	késői mellékhatások !!
7. Folyadék restrikció	-	igen
8. SIMV / HFOV	-	mihez képest ?
9. Inositol	-	?
10. Vitamin A	-	?
11. Vitamin E	-	?
12. Intralipid alkalmazása	-	?

A bronchopulmonális dysplasia kezelésének lehetőségei

Táplálás

- 1. Diuretikumok**
- 2. Steroidok**
3. Bronchodilatátorok
4. Cromolyn, Ketotifen
5. RSV immun globulin
6. Oxygen

A diureticumok hatása bronchopulmonalis dysplasiában

Klinikai tapasztalatok

- a tüdőfunkciók 1 órán belül javulnak
- 7 napos kezelés után tartós javulás
- végső kimenetelre vonatkozó adat nincs

A diureticumok hatása bronchopulmonalis dysplasiában

Hatásmechanizmus

- BPD korai szakaszára az interstitialis oedema jellemző.
- Az interstitium folyadékja jelentősen csökkenthető diuretikumokkal.
- Ez a tüdő nyirokáramlásának csökkenését eredményezi.
- Egyes diuretikumok (Furosemide) javítják a ventilatio / perfusio arányát.

A postnatalis glukokortikoid kezelés lehetséges indikációi koraszülöttekben

1. BPD kezelés
2. BPD megelőzése
3. Pulmonális intersticiális emphysema (PIE) kezelése
4. MAS kezelése
- 5. Systemás hypotensio**
  - Systemás hypotensio volumen és presszor adása után
  - Mellékvese elégtelenség koraszülöttnben

Glukokortikoid dózis equivalenciák (mg/kg)

	Supple- mentáció	Stressz dózis	terápiás	hatástartam
Cortisol	0.7	1.5	12.5	rövid
Dexame- thasone	0.03	0.1	0.5	hosszú

A postnatális steroid kezelés klinikai hatása a CLD kezelésében

1. Csökkenti a légúti ellenállást
2. Compliance emelkedik
3. Csökkenti az O₂ igényt
4. Megkönnyíti az extubálást
5. Nem emeli szignifikánsan az
infekciók számát

A CLD kezelésében alkalmazott steroid mellékhatásai

- glucose intoleranciát okoz
- gyomorvérzés előfordul
- a szisztémás vérnyomás emelkedik
- gátolja a növekedést
- cardiomyopathia
- periventricularis keringészavar /
fejkörfogat növekedés lassúbb

Az újszülöttkori postnatális szisztémás steroid kezelés idegrendszeri hatásai

- • Hypothalamo - hypophyseális tengely
- • Hippocampus, Limbicus struktúrák
- LMS (limbicus motoros rendszer) : diffúz monoaminerg rostrendszerének direkt végződése van a gerinvelőben az interneuronokon és motoneuronokon.
- Cerebrális neuronok: neurogenesis csökken (az agy térfogata, súlya, gyrifikációja csökken). A csökkent / lassult gyrifikáció human megfigyelés is (MR vizsgálatok)

Evidence based utánvizsgálatok a postnatális steroid kezelés biztonságosságáról (A)

Morley: Postnatal steroids:review of the effect on survival and motor function

(ESPR ann. Meeting 2000. Rhodos)

- A. 29 klinikai vizsgálat metaanalízisével az 5 éves korban mért túlélésben nem volt különbség
- B. 8 vizsgálatban közöltek adatokat a neurológiai kimenetelről

Evidence based utánvizsgálatok a postnatális steroid kezelés biztonságosságáról (B)

	Steroid igen	Steroid nem	ERD	CI
Motoros dysfunkció incidenciája	31,2 %	15.3%	15.9 %	9.8 -22
Neurológiai károsodás nélküli túlélés	50,0 %	60.5%	10.2%	-16.2 - 4.2

Összefoglalás

- A CLD az éretlen koraszülöttek funkcionális és struktúrális tüdő-éretlenségéből fakadó krónikus betegség, melyet döntően a tüdő mechanikai károsodása indukálta gyulladós folyamatok hoznak létre.
- A CLD incidenciája nagy valószínűséggel emelkedik hazánkban.
- A CLD kezelésében alkalmazott nagy hatékonyságú steroid kezelés háttérbe szorulása várható, az azzal összefüggésbe hozható késői neurológiai károsodások kockázata miatt.